

Kendelse

afsagt den 3. august 2017

Sag nr. 17-70-01126

[Indehaveren]

mod

TV 2 | DANMARK A/S

[Indehaveren] har klaget til Pressenævnet over udsendelsen ”Danmark mod Østeuropa”, der blev sendt på TV 2 den 12. januar 2017 samt over artiklen ”*Håndværker ødelagde [Kunden]s loft: Gav ham den dårligst mulige vurdering*” offentliggjort på tv2.dk samme dag, idet han mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Indehaveren] er indehaver af virksomheden [Firma 1] ApS og har klaget over, at han indvilligede i at lade TV 2 optage under falske forudsætninger. Ifølge klager er TV 2s omtale misvisende og ukorrekt, og han ønsker omtalen slettet fra internettet.

1 Sagsfremstilling

TV 2 bragte den 12. januar 2017 udsendelsen ”Danmark mod Østeuropa (1)”. I udsendelsen følger man [Firma 1] ApS opføre et tag, hvorefter taget pilles ned, så et hold håndværkere ansat hos det danske selskab, [Firma 2], kan opføre samme tag. Udsendelsen sammenligner [Firma 1] ApS og [Firma 2]. Kunden, [Kunden], omtales som enlig mor til tre børn.

Det oplyses videre i udsendelsen, at [Firma 1] ApS har en overenskomst, og at indehaver [Indehaveren] er uddannet tømrer og medlem af Tømrerlauget, mens [Firma 2]s indehaver er uddannet konditor og ikke har tegnet en overenskomst. Af udsendelsen fremgik bl.a. følgende:

”Studievært, intro: [...] I et unikt tv-eksperiment, der sætter TV 2 et dansk og et østeuropæisk håndværkerhold til at udføre præcis det samme stykke arbejde på samme tid og bagefter, så sammenligner vi og bedømmer resultatet. Vi får også kunden til at vurdere, hvordan samarbejdet med håndværkerne har været. De to håndværkerhold bliver til sidst bedømt på bl.a. kvalitet [klip fra udsendelsen], effektivitet [klip fra udsendelsen] og arbejdssikkerhed. [klip fra udsendelsen]. For hvad er forskellen, når den samme opgave bliver udført af henholdsvis et dansk og et østeuropæisk håndværkerhold? Er der overhovedet en forskel, og hvem får i så fald mest ud af den

øgede konkurrence fra Øst? Det har vi sat os for at undersøge i ”*Danmark mod Østeuropa*”. I vores tv-eksperiment sætter vi to håndværkerhold, et fra Danmark og et fra Østeuropa til at lave den samme opgave. For at gøre eksperimentet retfærdigt, giver vi begge hold nøjagtigt det samme udgangspunkt. [...] Alle interviews er lavet uden for almindelig arbejdstid. Vi aftaler med dem, at de er med i et tv-eksperiment, hvori der indgår en sammenligning. Men for at gøre eksperimentet så virkelighedstro som muligt, så fortæller vi dem ikke, at et andet hold laver præcis den samme byggeopgave eller, at vi sammenligner et dansk håndværkerhold med et østeuropæisk håndværkerhold.

[...]

Vært: Vi har tjekket begge firmaers anbefalinger på nettet for at sikre os, at man som dansk forbruger rent faktisk ville hyre dem. Det danske firma, [Firma 1], har en enkelt negativ anmeldelse på Trustpilot, men en stribe positive vurderinger på håndværker.dk [*af skærmbilledet fremgår det, at der er ni anmeldelser, der samlet giver fire stjerner ud af fem mulige svarende til betegnelsen ”Kunderne siger GODT ARBEJDE!”*].

[Firma 2]s polske sjak har rigtig fine anmeldelser på håndværker.dk [*af skærmbilledet fremgår det, at der er seks anmeldelser og fem stjerner ud af fem mulige, også svarende til ”Kunderne siger GODT ARBEJDE!”*] og på den side, der hedder ”Anmeld håndværker”. Og så er vi faktisk gået skridtet endnu videre og har kontaktet firmaernes seneste kunde. Også her var alt i orden.

[...]

Vært: Hvor lang tid tror du, det vil tage håndværkerne at bygge det her tag?

Claus Bohn-Willeberg, bygningskonstruktør: Jeg vil sige en 3-4 gode håndværkere vil nok kunne udføre det på fire dage.

[...]

Speak: Første opgave er at lade håndværkerne se nærmere på [Kunden]s tag og give et bud på, hvor længe de regner med, at være om at løse opgaven. [...] Firma nummer to er det rent danske firma ”[Firma 1]”.

[*Kunden*], kunde (*henvendt til [Indehaveren]*): Hvor lang tid skal du bruge på at lave sådan et tag her?

[*Indehaveren*]: I sådan et projekt som det her, det vil tage en 4-5 uger max.

[*Kunden*]: En 4-5 uger? Okay.

[*Indehaveren*]: Ja. Det er det vel ikke engang. En 3-4 uger vil jeg tro.

Speak, voiceover: Tre til fire uger er noget mere end de fire dage, vores byggerådgiver vurderede, og [Kunden] har ikke råd til at hyre [Firma 1] så længe. Hun aftaler derfor med [Indehaveren], at hun vil betale ham for fire dages arbejde, og så vil hendes svoger, der er tømrer, gøre taget færdigt.

[...]

Speak, voiceover: [Firma 1] opererer med en timeløn for en svend, som ligger på 500 kroner i timen. Altså lidt under det polske [Firma 2] [*her ses på skærmen timerpriserne for de to hold. [Firma 2] koster 543,75 kr. i timen*]. Til gengæld ønsker [Firma 1], at kunden betaler for et stort stillads med tagdækning, og derudover beder han også om en skurvogn. Sidstnævnte er lovpligtigt på et byggeri af dette omfang. [Person C] vælger et mindre stillads uden overdækning og har ikke bedt om en

skurvogn til sine medarbejdere. Udgifter til stillads betales altid af kunden. For at garantere, at begge håndværkerhold starter med præcis samme udgangspunkt, har vi fjernet det gamle asbesttag.

[...]

Speak, voiceover: Det er dag ét for det danske håndværkerhold. Klokkeren er syv, da [Indehaveren] ankommer med sin lærling, [Lærlingen]. Her møder han de to tømrersvende, som skal hjælpe til de næste fire dage. [...] De danske håndværkere begynder i skurvognen og starter dagen med morgenmad og kaffe.

[...] [Firma 1] ApS består for tiden kun af [Indehaveren] og [Lærlingen], der er lærling. De to andre svende, [Tømrer A] og [Tømrer B], er hyret ind igennem et vikarbureau [...]

Speak, voiceover: Efter 21 minutters morgenmad i skurvognen er [Indehaveren] og hans danske hold klar til at se på taget.

[...]

Speak, voiceover: Så vidt starten på det danske byggeri. Lad os nu se, hvordan polakkerne kommer i gang. Klokkeren er også syv, da de polske håndværkere møder hos [Kunden] på førstedagen. Her ankommer [Person C] med sine tre polske medarbejdere. [...] Polakkerne har ingen skurvogn, og starter ikke dagen med at sidde sammen, men begynder straks at arbejde.

[...]

Speak, voiceover: Det danske hold begynder arbejdet 35 minutter efter deres ankomst. På det polske hold har arbejdet været i gang i over en time, og håndværkerne er ved at isolere taget. [...] Nu viser den første byggetekniske forskel sig på de to hold. Polakkerne lægger isoleringen direkte på de rå loftsbrædder. Danskerne gør det på en anden måde. De er i gang med at bære en såkaldt dampspærre op. En plasticdug, der skal ligge under isoleringen og forhindre fugt i at trænge op igennem loftet og op i tagkonstruktionen.

[Indehaveren]: Viden det er jo alfa og omega også i vores job. Også inden for byggeri. Lovkravene til vores byggeri, de ændrer sig hele tiden.

[...]

Speak, voiceover (man ser [Firma 1]s lærling banke på taget): Mens [Indehaveren] kører til købmanden bliver der alligevel, trods [Indehaveren]s advarsler, banket på sømmene.

[...] Klokkeren er blevet ni, og det er blevet tid til de danske håndværkeres anden pause.

[Indehaveren] henvendt til lærlingen (der filmes fra skurvognen): Ærlig talt, jeg vil godt have en øl, skal du ikke have en øl [De drikker en øl til maden]?

[...]

Speak, voiceover: Danskernes formiddagspause varer 22 minutter, så er de klar til at fortsætte på taget. Polakkerne har endnu ikke holdt nogen pause.

[...]

Speak, voiceover ([Firma 2]s frokostpause filmes): Vejret er så godt, at de [Firma 2] kan sidde i [Kunden]s have. [Klokkeren] 20 minutter i 12, efter 17 minutters frokostpause, genoptager polakkerne dagens arbejde. Hos det danske hold er der også pause i byggeriet, det er middagspausen. Dagens længste, der i dag varer 46 minutter.

Herefter arbejder begge hold videre på taget indtil danskerne holder dagens fjerde pause. [Man kan se, at danskerne drikker sodavand og øl.]

[...]

Speak, voiceover: Klokken 20 minutter i 14 slutter dagens sidste pause på det danske hold. Kort efter begynder oprydningen, og klokken kvart i 15 forlader de danske håndværkere [Kunden]s tag.

[Indehaveren] (henvendt til kameraet): [...] Det er gået, som det skulle.

[Af udsendelsen fremgår det, at der inde i huset er faldet puds ned fra loftet. Angiveligt fordi sømmene på taget er blevet banket ned. [Firma 1] ApS sørger for, at loftet repareres på hans regning.]

[...]

[tidskode 27.08]

Speak, voiceover: Det er blevet fjerde og sidste byggedag for det danske hold. De begynder dagen med morgenmad i skurvognen *[Det danske tømmerhold sidder i skurvognen og drikker Gammel Dansk.]*

[...]

Speak, voiceover: Efter en halv times morgenmad går danskerne i gang med dagens arbejde.

[...]

[Af udsendelsen fremgår det, at en vognmand har leveret [Firma 2]s materialer til en forkert adresse, og [Firma 2]s byggeri går derfor i stå, indtil materialerne leveres kl. 12.20. Arbejderne tilbyder at blive længere. Hos [Firma 1] ApS forlader medarbejderne arbejdsstedet kl. 13.09. Hos [Firma 2] er der ikke tale om et overdækket tag og stillads. Det oplyses, at klokken er syv om aftenen. Udsendelsen fortsætter:]

[32.20]

Speak, voiceover: Klokken er blevet syv om aftenen på polakkernes sidste arbejdsdag. De har travlt med at blive færdige [...]. Der er opstået problemer ved skorstenen, hvordan skal vandet løbe væk. [...] Efter tre dage med solskin trækker det nu oven i købet op med skyer i horisonten og polakkerne risikerer nu at få problemer med deres åbne stillads. De forsøger nu at løse afløbsproblemerne ved skorstenen med de materialer, de har ved hånden. Men tiden er knap, hvis det begynder at regne nu, kan det blive farligt at gå på taget. Og netop nu begynder de første regndråber at falde, men [Firma 2] stopper ikke arbejdet, som man bør af sikkerhedsmæssige grunde.

[Af udsendelsen fremgår det, at en af håndværkerne falder på det våde tag. Mens arbejderen sidder med foden oppe, fortsætter de andre til kl. 20.30. Det oplyses, at arbejderne forlader stedet 13 og en halv time efter, at de var mødt. Det fremgår senere i udsendelsen, at arbejderen brækkede anklen og ikke i fem uger måtte støtte på foden. Han var dækket af arbejdsgiverens forsikring.]

[...]

Speak, voiceover: Begge byggerier er slut, og det er blevet tid til at fortælle håndværkermestrene om den sammenligning, de har deltaget i. [...]

Speak, voiceover: Ser vi på håndværkernes tilbud for at bygge hele [Kunden]s tag, så klarede polakkerne sig bedst. [Firma 1]s tilbud på at bygge [Kunden]s tag fra start og

helt til slut lød på 140.000 kr. inkl. moms og skurvogn. [Firma 2]s tilbud lød på 91.300 kr. inkl. moms. Prisforskellen skyldes, at [Firma 2] vurderer, at taget kan laves på kortere tid, bl.a. fordi de ikke lægger en dampspærre, og fordi de ikke har indregnet den lovpligtige skurvogn. Altså, en prisforskel på næsten 50.000 kr. Begge priser er eksklusive stillads, hvor det overdækkede stillads, [Indehaveren] bruger, er en del dyrere end det [Firma 2] bruger. Også i forhold til effektivitet klarede polakkerne sig godt. Vores optagelser viser, at polakkerne arbejdede i alt 115 mandetimer og 53 minutter inkl. pauser, og de nåede at bygge et helt tag. Danskerne arbejdede i alt 118 mandetimer og 45 minutter inkl. pauser og nåede knap et halvt tag. En af de helt tydelige forskelle er pauserne. Polakkerne holdt pause i seks procent af tiden svarende til 36 minutter om dagen pr. mand. [...] Danskerne holdt pause i 24 procent af tiden svarende til en time og 45 minutter om dagen pr. mand. [...]

[*Indehaveren*] (*til studieværten*): Vi holder altid en frokostpause kl. 9 og kl. 12, og når det er så varmt, som det er. Vi havde jo det der tag henover. Det var jo ligesom et drivhus, og det gør simpelthen bare, at man bliver nødt til at holde nogle flere pauser.

[...]

Værten: Vi har fået vurderet arbejdsforholdene hos en ekspert i arbejdsmiljø, og her er forholdene mere lige. Hos danske [Firma 1] var der fokus på håndværkernes velfærd f.eks. med skurvogn, køleskab, spiseplads og toilet. Også sikkerheden var i fokus hos danskerne. Her udbedrer de danske håndværkere stilladset med et ekstra bræt, så de ikke risikerer at træde ned i mellemrummet mellem mur og stillads. [Indehaveren] sørgede også for en kran, der løftede tagpladerne op for at undgå tunge løft. Hos det polske hold blev de samme plader båret op med håndkraft. Men både danskerne og polakkerne havde store problemer med at huske at bruge personligt sikkerhedsudstyr som høreværn, masker og briller. Og hvor polakkerne var gode til at holde orden på stilladset undervejs, så kneb det mere for danskerne. [...] Men værst af alt, så havde polakkerne et uheld. Begge håndværkere får den næstsureste smiley ud af fire mulige. En bedømmelse, som også bakked op af byggeriets arbejdsmiljøbus.

[...]

Værten: Hvis vi lige skal gå videre her, så har vi også spurgt kunden, hvordan hun synes, at jeres samarbejde har været.

[...]

[*Kunden*], *kunden*: [Firma 1], han opførte sig som om, at han havde ligesom overtaget det hele. Han rodede, de ryddede ikke op efter sig.

Vært (om vurderingen fra kunden): Hun har sammenfattet det med den sureste smiley, der er [til sammenligning gav kunden det polske hold, [Firma 2], den næstgladeste smiley].

[*Indehaveren*]: Ja, det er jeg godt klar over.

Vært: Men er du ikke ked af, at du har en rigtig utilfreds kunde? Burde det ikke være det ypperste for dig at få tilfredse kunder?

[*Indehaveren*]: Jo, bestemt. Det gør det. Det arbejder vi også på.

[...]

Speak: Tilbage er spørgsmålet om, hvem af de to firmaer der klarer sig bedst på kvaliteten af håndværket. Derfor beder vi to censorer fra tømreruddannelsen vurdere det arbejde, der er udført. Ole Eichen er tømrermester, bygningskonstruktør og uddannet arkitekt. Han har 40 års erfaring og deltager i svendeprøver som repræsentant for arbejdsgiversiden. Henrik Pedersen er tømrersvend og har 40 års erfaring i faget. Han repræsenterer lønmodtagersiden ved svendeprøver. De to censorer ved ikke, hvem der har bygget hvad. Deres opgave er udelukkende at bedømme det håndværksmæssige resultat. Vi beder dem om at give en samlet karakter. [...]

Det er en stående diskussion, hvornår der skal være dampspærre, når man laver et tag. Ifølge Statens Byggeforskningsinstitut foreskriver loven det ikke, men det anbefales i deres anvisninger. Man kan vælge at bruge andre løsninger end dem, som anvisningerne beskriver, men man skal da kunne dokumentere, at man træffer et velbegrundet valg. Vores byggeekspert Claes Bohn-Willeberg mener, at det er en gråzone, men han vurderer, at det er okay, at [Firma 2] ikke lavede en dampspærre, for da loftet består af [...] fungerer det i sig selv om en slags dampspærre.

[...] Det er blevet tid til at se på det danske byggeri.

Ole Eichen: Hvor langt går vi egentlig ud i tagrenden her?

Henrik Pedersen: Han kommer ret så langt ud i tagrenden. [...] De er heller ikke til at rense de tagrender. Der er ikke til at få en hånd ned og rense i den tagrende her.

Ole Eichen: Nej, isoleringen ligger heller ikke særlig pænt.

Henrik Pedersen: Nej, det er så en anden sag. Den er jo smidt op med en skovl den der. De ved ikke, hvad de har med at gøre de gutter her. Jeg kan ikke lide, at dampspærren kører op om bjælkerne her. Fordi dampen går op. De vil rådne. Det får aldrig lov at ånde. Den er helt gal. De vil rådne lynhurtigt, de der spær. Det er ikke godt nok.

Speak, voiceover: På det danske byggeri har de to censorer også besluttet sig for, hvilken karakter de vil give.

Henrik Pedersen: Ja, vi har vurderet, at den skulle have et 00. Det er ikke godt nok. Den dampspærre specielt, den ligger helt forkert. Det kan vi ikke acceptere, og der sker jo det, at de spær de vil rådne i løbet af ganske få år. Man kan diskutere, om der overhovedet burde være en dampspærre. Men i hvert fald så ligger dampspærren der, så skal den ikke ligge der. Det er en ommer, desværre.

Værten (henvendt til [Indehaveren] om vurderingen af arbejdet): De giver altså karakteren 00. Som de også sagde, dumpet. Hvad tænker du om det?

[Indehaveren]: Undskyld, det her, det bliver vi nødt til at stoppe. Det vil jeg ikke være med til. Jeg har ikke fået noget at vide om, at det her det var et eksperiment.

Værten: Du har fået af vide, at det er et eksperiment, det står i kontrakten, det kan jeg vise dig, det har du selv skrevet under på. [...] Vi har valgt dit firma ud fra, at du har masser af erfaring. Du er et dygtigt firma. Du har ikke nogen klagesager, så det kommer også bag på os. [...]

Speak, voiceover: [Indehaveren] erkender senere, at det er forkert at pakke de kraftige spær helt ind i plastic, og han fortæller, at han ville have rettet det, hvis han havde bygget færdig.

Værten (til [Indehaveren]): Har du lyst til lige at komme med din reaktion på det her, nu når du lige har sundet dig lidt ovenpå det. Altså, vi overbringer jo, hvad de

[censorerne] har sagt til os, at det er forkert udført på denne her måde, fordi de her spær kan rådne op på grund af fugt. Hvis det viser sig også for dig at være sådan, hvad vil du så gøre ved det?

[*Indehaveren*]: Lave det om. Selvfølgelig. Uden beregning. Andet kan vi ikke gøre. Vi står ved vores arbejde.

[...]

Vært (til [Indehaveren]): Hvordan ser fremtiden ud for danske håndværkere som jer? Hvad tænker du om fremtiden?

[*Indehaveren*]: Jeg sidder lige og arbejder på et tilbud, og der har vi skurvogne og miljøforhold og sådan nogle ting for lige omkring 30.000 kr. plus moms, og så kan du jo nok se, hvis der så bare kommer nogen, der sidder på en malerspand og spiser deres mad, så kan de jo blive væsentligt billigere. Vi skal altså også lige tænke på, at vi bliver gamle på et eller andet tidspunkt, og vi skal altså ikke knokles fuldstændig ned bare fordi, at en kunde skal have et tag, der er lavet færdig en uge før. Eller jeg skal tjene en ekstra skilling. Overhovedet ikke. Vi fokuserer alt for meget på i det danske samfund, at tingene det skal være effektivt, vi skal arbejde. Altså, det er jo ikke den der vej, vi skal gå i samfundet. Overhovedet ikke.

Værten: Det er vigtigere for dig, at det sociale er i orden?

[*Indehaveren*]: Det sociale skal også være i orden, bestemt. Jeg vil have det godt med mine medarbejdere, og de skal ikke slides op. Ikke hos mig.

[...]

Værten (til [Kunden] i slutningen af udsendelsen): Nu kan vi jo se, at du har endnu et tag, der godt kunne blive lavet. Hvem ville du vælge til at lave det? [Firma 1] eller [Firma 2]?

[*Kunden*]: Hvis jeg skulle have lavet det andet tag herovre på skuret, så ville jeg uden tvivl vælge [Firma 2].

Værten: Hvorfor ville du det?

[*Kunden*]: Jamen, det ville jeg fordi, at de holder de aftaler, der bliver lavet, og de holder den tidsplan, der er lagt.

Speak, voiceover: Én ting er [Kunden]s bedømmelse, men lad os lige høre, hvordan Danske Boligejeres bedømmelse generelt er. Videnscenter for boligejere "Bolius" har spurgt danske boligejere om deres tilfredshed med de to slags håndværkere.

Ole Vedsted-Jakobsen, arkitekt MMA, Bolius: Boligejernes tilfredshed med henholdsvis dansk og udenlandsk arbejdskraft er faktisk den samme, og den er relativt høj. Altså, ud af en skala fra et til fem, så ligger de på 4 komma et eller andet, begge dele. Så på den måde, så er tilfredsheden faktisk relativt højt i modsætning til, hvad man ofte hører.

Værten, afslutning: Vi har nu afsluttet første halvdel af vores tv-eksperiment. Vi kan naturligvis ikke konkludere noget generelt, men i det her program, der klarede holdet med de polske håndværkere sig bedst. [...]"

TV 2 har også gjort udsendelsen tilgængelig på play.tv2.dk, hvor TV 2s programmer kan ses.

På tv2.dk blev artiklen "*Håndværker ødelagde [Kunden]s loft: Gav ham den dårligst mulige vurdering*" bragt kl. 20.43. Af artiklen fremgår bl.a. følgende:

”Det var tæt på at ende i polititilhold, da husejer [Kunden] fik besøg af det danske håndværkerfirma [Firma 1] under optagelserne til TV 2-program.

[...]

Tæt på at give [Indehaveren] polititilhold

[Indehaveren] har dog flere gange kontaktet [Kunden] efter optagelserne netop på grund af dampspærren.

Han erkender senere, at dampspærren ligger forkert. Efterfølgende er han dog dukket uanmeldt op på [Kunden]s adresse for at se taget igen.

[Følgende sætning var fremhævet i artiklen:]

”Hvis han viser sig på adressen igen, anmelder jeg ham.”

- Jeg var heldigvis ikke hjemme. Min far var i haven, og pludselig stod der en mand på min terrasse. Det var [Indehaveren], som begyndte at tage billeder af huset, mens han talte grimt til min far, fortæller [Kunden], der selv var glad for, at hun ikke var hjemme:

- Han har efterfølgende kontaktet mig via min mail, og jeg har været meget tæt på at give ham et polititilhold. Hvis han viser sig på adressen igen, anmelder jeg ham.

[Indehaveren] nægter at udtale sig

[Indehaveren] har ikke ønsket at stille op til interview, og han har efterfølgende rettet kritik mod programmet.

[...]

[Indehaveren] klagede efterfølgende til TV 2, der den 14. marts 2017 afviste klagen. Klagen er modtaget i Pressenævnet ved mail af 27. marts 2017.

Yderligere oplysninger

Af kontrakten ”Aftale om medvirken i tv program” mellem STV Production A/S og [Indehaveren]/[Firma 1] (underskrevet 21. april 2016) fremgår bl.a. følgende:

”[...]

1. GENSTAND

STV producerer TV programserien ”Med Danmark På Arbejde” (arbejdstitel) for TV 2/Danmark. Programserien omtales herefter Produktionen, og har som udgangspunkt følgende indhold:

I en ny dokumentarserie sætter TV 2 fokus på arbejdslivet i Danmark anno 2016. For hvad er egentlig vigtigt for os, når vi går på job? Og gør vi det for pengenes skyld, eller er der andet, der driver os? I foråret 2015 fulgte TV 2 danskerne i serien ”Familien Danmark helt privat”, nu ser TV 2 på arbejdslivet med serien ”Med Danmark på arbejde”.

Den politiske diskussion om beskæftigelse handler oftest om, hvorvidt det kan betale sig at arbejde, arbejdstider og effektivitet. Vi ønsker med denne serie yderligere at sætte fokus på, hvad det gode arbejdsliv egentlig består af for dem som arbejder i Danmark.

Vi følger i dokumentarserien en række folk på arbejde. For hvad er vigtigst for dem? Er det fagligheden der står øverst på dagsordenen eller er det lønnen? Hvad betyder noget i hverdagen for det arbejdende folk – jobbet indhold, fleksibilitet, sikkerhed, kammeratskab og arbejdsmiljø, faglig stolthed, respekt, prestige, en øl efter arbejde, tid til familien, råd til ferie, pensionsordning, noget at tale om eller noget helt andet?

Igennem et nært fokus på de arbejdendes hverdag, udfordringer og drømme ønsker vi at rejse en anderledes debat om det danske arbejdsmarked. Vi ønsker nemlig at sammenligne arbejdslivet i Danmark i dette dokumentariske eksperiment. Når optagelserne af arbejdet er slut, vil de medvirkende blive inviteret til en fælles fremvisning for at se deres arbejde og for at se den sammenligning, vi har foretaget.

2. VILKÅR

[...]

Det er STV, der suverænt afgør:

- Hvilke optagelser, der vil indgå i det færdige program
- Produktionsforløb

Det præciseres således, at STV oppebærer den fulde redaktionelle frihed, men Delta-ger vil få mulighed for at gennemse Produktionen, inden den bliver udsendt.

[...]"

Af programomtalen til "Familien Danmark – helt privat" fremgår det bl.a. af omtalen af 18. maj 2015 på tv2.dk:

"I 'Familien Danmark - helt privat', der har premiere mandag 23. marts kl. 20.50 på TV 2 og TV 2 PLAY, følger vi de tre familier, der døgnet rundt i en hel uge har haft 16 ubemandede kameraer til at filme. De unikke optagelser giver et hudløst ærligt billede af, hvordan det er at være børnefamilie i dagens Danmark, når hverdagens situationer og livets dilemmaer skal tackles."

2 Parternes synspunkter

2.1 [Indehaveren]s synspunkter

[Indehaveren] har anført, at TV 2 har tilsidesat god presseskik ved at præsentere ham for forudsætninger i en kontrakt, der ikke stemmer overens med indholdet af den endelige udsendelse samt ved at bringe forkerte oplysninger i udsendelsen.

Privatlivets fred

[Indehaveren] har anført, at TV 2 præsenterede ham for en kontrakt, hvor vinklen i udsendelsen lød til at blive en anden. Ifølge kontrakten fremgår det, at udsendelsen skulle hedde "Med Danmark på job" og ikke "Danmark mod Østeuropa". TV 2 havde i kontrakten skrevet, at udsendelsen skulle ligne udsendelsen "Familien Danmark Helt Privat", som TV 2 havde bragt i 2016. Titlen "Danmark mod Østeuropa" er også misvisende, da han ikke er i konkur-

rence med Østeuropa, men derimod går ind for samarbejde. Udsendelsen fremstiller ham negativt i forhold til den indgåede aftale forud for hans deltagelse.

Redigering

[Indehaveren] har videre anført, at hans reaktion under optagelserne er klippet forkert sammen. Da han af værten i den endelige udsendelse præsenteres for resultatet af prissammenligningerne mellem de to håndværkerfirmaer, blev han under optagelserne præsenteret for det faktum, at han havde givet kunden et tilbud på 300.000 kroner. På det første kort studieværten lagde på bordet, stod der således 300.000 kroner. Det fik ham til at miste fatningen. I udsendelsen henviser TV 2 imidlertid til tilbuddet på 140.000 kroner, men har indsat hans oprindelige, opfarende reaktion.

Programmet er desuden klippet sådan sammen, så det fremstår som om, at han og hans håndværkere alene drikker alkohol, og mere end tilfældet var. Det er ikke tilfældet, som det fremgår af optagelsen kan man se de grønne Faxe Kondi-sodavandsdåser på stilladset.

Kildekritik og korrekte oplysninger

I udsendelsen vises, at [Indehaveren] af kunden spørges til, hvor lang tid han skal bruge på at opføre taget. Ifølge [Indehaveren] svarede han i uger ud fra den betragtning, at der var tale om en pris på hele opgaven, ikke kun tømrerdelen. Hele opgaven omfatter blandt andet opstilling af stillads, nedtagning af tag (med asbest), rensning af loftrum (kræver speciel støvsuger), affald skal køres væk, og efter arbejdets udførelse skal stilladset nedtages. Det kan ikke udføres på fire dage, som det oplyses i udsendelsen. Han udstilles som om, at han forsøger at tage overbetaling fra en enlig kvinde med børn ved at påstå, at arbejdet vil tage 3-4 uger. [Firma 2] svarer fire dage. Det samme svarer TV 2s bygningskonstruktør. [Indehaveren] udtalte sig om et mere omfattende arbejde end [Firma 2] og bygningskonstruktøren.

[Indehaveren] har videre anført, at det er udokumenteret, at hans firma holder pause 24 procent af arbejdstiden. De tidspunkter, TV 2 oplyser, at håndværkerne er gået hjem, er heller ikke korrekte. I ugen for arbejdet (uge 21 i 2016) var der 28 grader udenfor. Luftfugtigheden i det telt, de havde lagt over huset, var 80 procent. Ifølge arbejdsmiljøreglerne skal man holde ekstra pauser og drikke rigeligt, når der er en luftfugtighed på 60 procent eller mere. Det er korrekt, at [Firma 1] ApS den sidste dag kørte tidligt hjem, men TV 2 undlod at oplyse om årsagen. I medarbejdernes ansættelseskontrakter står der, at de ikke skal arbejde længere end til klokken 15. En af de andre dage blev der foretaget optagelser længere end til kl. 15. De ekstra timer blev derfor afspadseret den sidste optagedag.

De to censorer, syns- og skønsmand, havde TV 2 selv fundet. De synes at være bestilt til at tale TV 2s sag og kan derfor ikke anses for uvildige. Ved uoverensstemmelse mellem en kunde og et firma vil der i en virkelig situation blive sendt en uvildig syns- og skønsmand ud for at vurdere arbejdet udvalgt af et ankenævn. De to censorer opstillede deres egne regler for arbejdets udførelse.

Den ene udtaler bl.a., at isoleringen er ”smidt op med skovl”, og at man ved tagrenden ikke kan få en hånd ind. Klager har anført, at det må komme an på størrelsen af den hånd, der skal ind til tagrenden.

De to synsmænd vurderede et arbejde med taget, som efter aftale med kunden ikke var færdiggjort. [Firma 1] ApS udarbejdede en materialeliste til kunden med oplysninger om, hvilket arbejde der skulle gøres. Det var derfor et spinkelt og udokumenteret grundlag, som censorerne gav karakterer ud fra. Hullerne i kundens loft kunne lige så vel være lavet af kamera- manden, da han selv og håndværkerne ikke havde adgang til huset.

[Indehaveren] har herudover anført, at TV 2 bringer faktisk forkerte oplysninger om brugen af dampspærre. Det er ikke korrekt, når både TV 2s ekspert, bygningskonstruktøren, og de to synsmænd udtaler, at der ikke ”skal” monteres dampspærre på kundens hus. Alligevel får [Firma 2] karakteren seks i udsendelsen.

Polititilhold – artiklen på tv2.dk

Til artiklen på tv2.dk har [Indehaveren] navnlig anført, at han i artiklen udstilles som om, han ”stalker” kunden [Kunden]. Det er korrekt, at han har sendt hende en mail om, hvilken han eller hans firma kan stilles til ansvar for en eventuel fremtidig skimmelsvamp, hvis dampspærren, som hans firma havde monteret, fjernes. Fra at have sendt kunden mail til at være tæt på et polititilhold er der dog langt.

Sletning – punkt B.8

Siden programmet har [Firma 1] ApS klaget over, at TV 2 ikke vil slette omtalen på tv2.dk, selvom den er meget skadelig for ham. Siden udsendelsen har [Firma 1] ikke fået en eneste ordre, og udsendelsen har derfor haft store økonomiske konsekvenser for ham. Han har derfor anmodet TV 2 om at slette artiklen og tv-programmet, så de ikke kommer frem ved en søgning på hans navn på Google.

2.2 TV 2s synspunkter

TV 2 har overordnet afvist, at god presseskik er tilsidesat.

Privatlivets fred

TV 2 har anført, at det i aftalen mellem produktionsselskabet bag udsendelsen, STV Production A/S, og [Indehaveren] står, at ”STV producerer TV programserien ”Med Danmark På Arbejde” (arbejdstitel) for TV 2/Danmark [...]”. Tilføjelsen ”arbejdstitel” var netop medtaget for at signalere, at titlen ikke var endelig. I kontrakten er der mulighed for, at programmets titel ændres. Det forekommer jævnlige, da man ikke altid kan angive en præcis overskrift, før produktet er færdigt.

TV 2 har videre anført, at STV Production A/S i kontrakten nævnte udsendelsen ”Familien Danmark - Helt Privat” som et eksempel på produktionsmetoden, da programmet stilmæssigt minder om ”Danmark mod Østeuropa”, hvor man overvåger med adskillige riggede robot-kameraer, så man kan optage arbejdslivet (såvel som dagliglivet) så virkelighedstro som muligt.

I kontrakten med klager fremgår det, at:

”Deltageren indvilliger herved i at lade sig filme i forbindelse med Produktionen. Deltageren medvirker således i billed- og lydside i rollen som sig selv. Antallet af episoder og sæsoner aftales mellem STV og broadcaster [...] Deltageren erklærer sig med underskrivelse af nærværende aftale indforstået med, at der foretages TV optagelser af deltagerens hverdags- og arbejdsliv”.

I forhold til det håndværksmæssige arbejde, som er i fokus i udsendelsen, fremgår det endvidere af kontrakten, at:

”Igennem et nært fokus på de arbejdendes hverdag, udfordringer og drømme ønsker vi at rejse en anderledes debat om det danske arbejdsmarked. Vi ønsker nemlig at sammenligne arbejdslivet i Danmark i dette dokumentariske eksperiment.”

Det fremgår af kontrakten, at man vil sammenligne forholdene for danske håndværkere med håndværkere fra Østeuropa, ligesom det ikke blev oplyst klager, at den opgave, de/han skulle udføre for kunden, kunne ende med at blive lavet om, da to forskellige hold af håndværkere ville få den helt samme opgave.

Det er TV 2's opfattelse, at det var vigtigt, at man fik håndværkerne til at arbejde som de plejede, da det ikke skulle være et game-show om, hvem der hurtigst eller bedst kunne lave et bestemt stykke håndværk. Formålet var at se på helheden; faglighed, lønforhold, arbejdsmiljø, balancen mellem arbejdstid og fritid m.v. Det blev i den forbindelse overvejet at bruge skjulte kameraer, da formålet derved bedre kunne opnås. Skjulte kameraer må dog kun anvendes i særlige tilfælde, og hvor den fornødne journalistiske dokumentation ikke, eller kun meget vanskeligt, vil kunne skaffes på anden måde. Produktionsselskabet og TV 2 mente, at man ikke kunne opnå det samme virkelighedstro billede af arbejdslivet uden brug af skjulte optagelser, hvis man bad håndværkerne udføre rigtige arbejdsopgaver, og undlod at fortælle nøjagtigt, hvem de blev sammenlignet med, og hvis sammenligningen tog udgangspunkt i helt den samme opgave.

[Indehaveren] blev bedt om at være sig selv og arbejde så normalt som muligt, ligesom han var klar over, at der var kameraer overalt på arbejdspladsen, herunder i skurvognen, på taget og fra forskellige vinkler. Det fremgik af kontrakten, at det var et dokumentarisk eksperiment, hvor man ville sammenligne arbejdslivet i Danmark, ligesom det fremgik, at *”Når optagelserne af arbejdet er slut, vil de medvirkende blive inviteret til en fælles fremvisning for at se deres arbejde og for at se den sammenligning, vi har foretaget”*.

Det er TV 2's opfattelse, at der har været meget åbenhed om projektet, og at klager har været klar over, at alt det arbejde, der blev lavet, og alle de pauser, der blev afholdt, blev filmet. Det forhold, at klager ikke blev oplyst, at hans håndværkerhold blev sammenlignet med et hold af udenlandske håndværkere, ligger derfor inden for den redigeringsret, som klager ved sin underskrift på kontrakten har accepteret, og den vinkel, som TV 2 har givet programmet, ligger inden for det område, klager som følge heraf må tåle. Selvom det ikke fremgår tydeligt af kontrakten, at der sker en sammenligning af arbejdslivet på en række parametre, må klager som professionel håndværker kunne stå inde for den opgave, han leverer til sin kunde.

Der er ikke ved formuleringen af aftalen om medvirken i programmet sket en udnyttelse af klager og hans medarbejderes tillid, uvidenhed, manglende erfaring eller svigtende herredømme. De øvrige deltagere, herunder de af klagers ansatte vikarer, har i øvrigt ikke klaget over den redaktionelle strategi.

TV 2 har endelig anført, at klager har haft mulighed for at komme til orde. Helt frem til programmets udsendelse og også efterfølgende har det været muligt for klager at svare på de kritikpunkter, der blev rejst i programmet. Nogle af klagers kritikpunkter blev efter gennemsyn indarbejdet i programmet.

Redigering

TV 2 har anført, at den reaktion, som klager kom med, hvor han bl.a. udtalte: "*det her vil jeg ikke være med til*", ikke var en reaktion på oplysninger om prisen, men derimod en reaktion på, at han tildeltes karakteren 00. Det fremgår af både skiltning og speak, at tilbuddet for at lave taget var på kr. 140.000 inkl. moms og skurvogn. Prisen for stilladset bliver holdt udenfor prisberegningen, og der er ikke bragt optagelser af, at værten vender prisskiltene på bordet.

I udsendelsen vises tre separate hændelser, hvor der indtages alkohol. På råoptagelserne er der tretten separate hændelser, hvor der indtages alkohol på byggepladsen. [Indehaveren] indgår i de elleve. Det er korrekt, at der tillige blev drukket sodavand, Faxe Kondi.

Kildekritik og korrekte oplysninger

TV 2 har afvist, at der er givet faktisk urigtige oplysninger vedrørende arbejdstid og pauser. For så vidt angår den samlede arbejdstid er den beregnet fra det tidspunkt, hvor en eller flere håndværkere stoppede med at arbejde, hvorimod ufrivillige stop i byggeriet grundet materialemangel eller lignende ikke er medregnet som pause. Der er holdt et snævert fokus på tydelige pauser og ikke andre ophold i arbejdet eller eksempler på ineffektivitet. I programmet bliver det fortalt, at [Firma 1] ApS forlader byggepladsen tidligt den sidste dag, hvilket også er i overensstemmelse med sandheden og dermed blot en konstatering af et faktum, der havde betydning for antallet af anvendte arbejdstimer i forhold til afregning over for kunden. Det fremgår af klagers udsagn i udsendelsen, at han og hans håndværkere holdt flere pauser end normalt, da det var varmt under det overdækkede stillads.

TV 2 (produktionsselskabet) har ikke selv kompetence til at vurdere det udførte arbejde. Derfor benyttedes to såkaldte skuemestre, som blindbedømte det udførte arbejde. De anvendte skuemestre var ikke nogen, som hverken produktionsselskabet eller TV 2 kendte i forvejen, og mestrene vidste ikke ved bedømmelsen, hvem der havde udført hvilket arbejde. De var derfor uvildige.

For at sikre producenten mod fejl og udeladelser foretog byggeekspert Claus Bohn-Willeberg en vurdering af arbejderne.

For så vidt angår spørgsmålet om muligheden for at rense tagrender, har TV 2 anført, at det tydeligt fremgår af klippet i udsendelsen, hvor skuemesteren vurderer rendejern og tagpladernes placering, at der benyttes en centimeterstok, ligesom skuemesteren ikke problematiserer rendejernene, men placeringen af rendejern i forhold til tagplader.

Produktionsselskabet spurgte flere eksperter til råds om, hvorvidt der skulle lægges dampspærre eller ikke, og hvordan den i givet fald skulle lægges. Uenigheden fremgår af både udsendelsen og af efterfølgende artikler på TV 2's hjemmeside. Statens Byggeinstitut har ligeledes bekræftet, at dampspærre ikke foreskrives i byggeloven. Klagers synspunkt om, at vurderingen ikke var korrekt, eftersom arbejdet ikke blev færdiggjort, fremgik af udsendelsen. Ifølge eksperter ville konsekvensen for kunden i udsendelsen ved at færdiggøre klagers arbejde være, at tagkonstruktionen ville rådne i løbet af en årrække.

Ifølge TV 2 er klagers arbejde ikke fremstillet dårligere, end det faktisk var. Det blev særligt fremhævet, hvor klager gjorde mere end [Firma 2] med de østeuropæiske ansatte. Udsendelsen blev efter et møde med Dansk Byggeri/fagforbundet 3F tilføjet et speak om, at det var lovpligtigt at opstille en skurvogn. Derimod blev konflikter med bygherren, herunder at der imod bygherrens anvisninger blev røget på byggepladsen, nedtonet.

TV 2 har endeligt anført, at håndværkerfirmaerne blev udvalgt på samme måde, som man kunne forvente, at almindelige forbrugere ville gøre det. Der bliver således lagt vægt på at finde firmaer, der havde flere års erfaring og gode anbefalinger.

Polititilhold – artiklen på tv2.dk

Forud for artiklen kontaktede TV 2's journalist klager. Journalisten oplyste, at kunden havde overvejet et polititilhold, hvilket klager selv havde fået oplyst i en mail af 21. juni 2016 fra produktionsselskabet. Klager ønskede imidlertid ikke at stille op til interview eller give sin version af historien, hvilket også fremgår af artiklen.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Martin Lavesen, Turid Fennefoss Nielsen, Lene Sarup og John Meinert Jacobsen.

[Indehaveren] har klaget over udsendelsen ”Danmark mod Østeuropa” på TV 2 og artiklen ”Håndværker ødelagde [Kunden]s loft: Gav ham den dårligst mulige vurdering” på tv2.dk. I udsendelsen og artiklen er hans tømrervirksomhed, [Firma 1] ApS, omtalt. Udsendelsen er produceret af produktionsselskabet, STV Production A/S, der forud for udsendelsen indgik en kontrakt med [Indehaveren].

[Indehaveren] indvilligede i at lade produktionsselskabet optage [Firma 1]s håndværkere under deres arbejdsdag hos en kunde, der skulle have lavet nyt tag.

God presseskik

[Indehaveren] har klaget over, at han indgik kontrakten – og derved indvilligede i at deltage i udsendelsen – under falske forudsætninger. Ifølge klager er udsendelsen misvisende og indeholder ukorrekte oplysninger. Han ønsker henvisningerne til udsendelsen slettet fra internettet, så de ikke fremgår af Google, når man søger på firmaets navn.

Privatlivets fred

[Indehaveren] har klaget over, at han hverken var gjort opmærksom på det konkurrencelignende element, som var udsendelsens fokus, eller at firmaets faglige håndværk ville blive genstand for en sammenligning med et andet firma. Udsendelsen skulle ifølge kontrakten ligne sidstnævnte udsendelsestype. Han har videre klaget over, at udsendelsens titel ”Danmark mod Østeuropa” ikke er identisk med titlen i kontrakten.

Det er Pressenævnets opfattelse, at et samtykke skal være frivilligt, specifikt og informeret, så personen, der optages, har en klar viden om, i hvilken sammenhæng vedkommende medvirker i udsendelsen.

Kontrakten er generelt formuleret, hvorfor det ud fra kontrakten var vanskeligt at tilregne sig en konkret viden om udsendelsens indhold. På baggrund af kontraktens ordlyd om ”sammenligning”, ”effektivitet” og ”faglighed” lægger Pressenævnet til grund, at klager var gjort bekendt med, at der kunne være en form for sammenligning, ligesom det er oplyst i kontrakten, at der ville være fokus på effektivitet og faglighed. Af kontrakten fremgår det videre, at ”Vi følger i en dokumentarserie en række folk på arbejde. For hvad er vigtigst for dem? Er det fagligheden der står øverst på dagsordenen eller er det lønnen? Hvad betyder noget i hverdagen for det arbejdende folk [...]”

Pressenævnet finder, at kontrakten navnlig ved at udelade den væsentlige oplysning om det konkurrencemæssige element imellem håndværksvirksomhederne ikke kan anses for at have informeret [Indehaveren] om udsendelsens vinkel. TV 2 oplyser i udsendelsen:

”Vi aftaler med dem, at de er med i et tv-eksperiment, hvori der indgår en sammenligning. Men for at gøre eksperimentet så virkelighedstro som muligt, så fortæller vi dem ikke, at et andet hold laver præcis den samme byggeopgave eller, at vi sammenligner et dansk håndværkerhold med et østeuropæisk håndværkerhold.”

Af udsendelsen fremgår det også, at [Indehaveren] under optagelsen meddelte, at han ønskede interviewet stoppet, da han mente, at optagelserne overskred rammerne for det aftalte. Sædvanligvis bør et medie acceptere, hvis en person afviser at medvirke i en udsendelse eller lignende.

Pressenævnet finder, at [Indehaveren] ikke kan anses for at have fået tilstrækkelig information til, at han kunne vurdere, hvorvidt han ville deltage. Han kan derfor ikke anses for at have givet samtykke til at deltage i udsendelsen i den foreliggende form. Det forhold, at han i optagelsen udtaler sig om tømmervirksomhedens arbejde til TV 2, efter at være blevet opmærksom på vinklen, og derved fik mulighed for at kommentere kritikpunkterne, kan heller ikke anses for et efterfølgende samtykke.

Pressenævnet vurderer herefter klagen på den baggrund, at der forelå et samtykke til, at der kunne foretages optagelser på privat grund, men at [Indehaveren] ikke havde samtykket til at deltage i en udsendelse med den foreliggende kritiske vinkel. Nævnets vurdering tager derfor udgangspunkt i punkterne i de vejledende regler for god presseskik.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at meddelelser der kan krænke privatlivets fred skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Det enkelte menneske har krav på beskyttelse af sin personlige anseelse, jf. punkt B.1.

Pressenævnet finder, at kvaliteten af håndværksmæssigt arbejde og arbejdsmiljø, har almen interesse. Nævnet finder imidlertid, at den forholdsvis beskedne almene interesse i optagelserne fra arbejdet med [Kunden]s tag må vige for hensynet til [Indehaveren] (og hans håndværkere), der som udgangspunkt ikke uden samtykke kan optages under udførelsen af deres arbejde på et privat område. Da optagelserne ikke indeholder sådanne konkrete optagelser af almen interesse, at der var grundlag for at bringe dem uden [Indehaveren]s samtykke, udtaler nævnet kritik af TV 2.

Nævnet har herved på den ene side lagt vægt på, at [Indehaveren] indvilligede i at deltage i tv-optagelser, og at det var klagers erhvervsmæssige virke, der var genstand for optagelserne, ikke hans private forhold. På den anden side var [Indehaveren] ikke en medievant person, og efter det oplyste leverede [Firma 1] ApS den aftalte ydelse til den aftalte pris. To af [Firma 1]s håndværkere på opgaven var medarbejdere fra et vikarbureau og ikke ansat af [Firma 1] ApS. Selvom [Indehaveren] må være den nærmeste til at sikre [Firma 1]s faglige niveau, er virksomheden ud fra TV 2s enkeltstående tilfælde og én negativ anmeldelse på Trustpilot, omtalt krænkende og meget skadeligt.

Efter en samlet vurdering udtaler nævnet kritik af TV 2 for at offentliggøre optagelserne med den givne vinkel.

Redigering

[Indehaveren] har klaget over, at optagelserne er redigeret, så de er misvisende. Han har henvist til et klip, hvor hans reaktion skulle være taget ud af sammenhængen. Ifølge klager præsenterede værten ham for resultatet af prissammenligningen og lagde under optagelsen et tilbud på 300.000 kroner foran ham. I udsendelsen er hans reaktion imidlertid klippet sammen med en henvisning til tilbuddet på 140.000 kroner.

[Indehaveren] har videre klaget over, at udsendelsen er klippet sammen således, at det fejlagtigt fremstår som om, at han og hans håndværkere drikker meget alkohol i arbejdstiden.

Pressenævnet bemærker generelt, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede.

Pressenævnet har ikke en kopi af råoptagelserne og kan på denne baggrund ikke vurdere, hvorvidt udsendelsen er misvisende i forhold til de oprindelige optagelser. Nævnet udtaler på denne baggrund ikke kritik.

For så vidt angår spørgsmålet om medarbejdernes alkoholindtag, bemærker Pressenævnet, at der er enighed om, at de viste episoder har fundet sted. På denne baggrund lægger Pressenævnet til grund, at det er korrekt, at der blev indtaget alkohol i de viste sekvenser. Nævnet finder herefter ikke grundlag for at fastslå, at udsendelsen er misvisende på dette punkt.

Kildekritik og korrekte oplysninger

[Indehaveren] har klaget over, at TV 2s angivelse af de afholdte pauser er udokumenterede. Klager har oplyst, at håndværkerne på dag fire var nødsaget til at gå tidligt pga. afspadsering.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er massemediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives, er korrekte. Kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt, jf. punkt A.1 og A.2.

Vedrørende antallet af effektive arbejdstimer fremgår det bl.a. af udsendelsen:

”Speak: Vores optagelser viser, at polakkerne arbejdede i alt 115 mandetimer og 53 minutter inkl. pauser, og de nåede at bygge et helt tag. Danskerne arbejdede i alt 118 mandetimer og 45 minutter inkl. pauser og nåede knap et halvt tag. En af de helt tydelige forskelle er pauserne. Polakkerne holdt i 6 % af tiden svarende til 36 minutter om dagen pr. mand. [...] Danskerne holdt pause i 24 % af tiden svarende til en time og 45 minutter om dagen pr. mand. [...]”

Pressenævnet lægger til grund, at de af TV 2 oplyste pauser og den sammenlagte beregning af, at [Firma 1] ApS holdt pause i 24 procent af tiden, baserer sig på indholdet af optagelserne. [Indehaveren] har ikke fremlagt en opgørelse eller anden begrundelse for, hvordan han mener arbejdstiden bør opgøres. På denne baggrund finder nævnet ikke grundlag for at tilsidesætte TV 2s oplysninger, og nævnet udtaler ikke kritik af oplysningerne vedrørende omfanget af pauser. Pressenævnet bemærker, at nævnet ikke har kendskab til, hvordan [Firma 2]s ventetid på materialer (fra morgenstunden til kl. 12.20 på dag fire) er medregnet i den effektive arbejdstid, som TV 2 har sammenlignet.

Nævnet finder heller ikke grundlag for at kritisere TV 2 for ikke at medtage begrundelsen for, at [Firma 1] ApS forlod byggepladsen tidligt på dag fire, idet begrundelsen ikke var væsentlig for det arbejde, klager nåede at udføre i forhold til kunden.

[Indehaveren] har videre klaget over, at de to synsmænd, som TV 2 anvendte, ikke var uvildige og lavede deres egne regler i forbindelse med vurderingen af taget. I forhold til tagrenden vurderer de således, at det ikke var muligt at få en hånd ind.

Sådan som sagen foreligger oplyst, lægger Pressenævnet til grund, at TV 2 udvalgte de to synsmænd ud for deres faglige kvalifikationer og ikke i øvrigt har noget kendskab eller interesse i [Firma 1] ApS eller [Firma 2], hvis arbejde de vurderede. Pressenævnet finder herefter ikke grundlag for at fastslå, at de to synsmænd skulle være farvet af personlige interesser.

Det fremgår af udsendelsen, hvilken faglig uddannelse og erfaring de har. Det fremgår videre, på hvilke punkter henholdsvis [Firma 1] ApS' og [Firma 2]s tag ifølge censorerne er mangelfulde. Det fremgår endvidere, at der var forskel på de to tømrervirksomheders tagkonstruktioner, herunder at [Firma 1] ApS lagde en dampspærre som Statens Byggeforskningsinstitut anbefaler, men som ikke er et lovkrav. Pressenævnet finder ikke grundlag for at kritisere brugen af de to censorer eller offentliggørelsen af deres udtalelser og vurderinger. Nævnet har herved også lagt vægt på, at [Indehaveren] også efter optagelserne havde mulighed for at imødegå kritikpunkterne.

Polititilhold

[Indehaveren] har klaget over, at TV 2 i en artikel omtalte kundens overvejelser om at politianmelde ham med henblik på at opnå et polititilhold. Ifølge klager har han sendt kunden en mail. Kunden har oplyst, at [Indehaveren] også kom forbi hendes hus en dag og talte med hendes far. Hun var ikke selv til stede.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Det enkelte menneske har krav på beskyttelse af sin personlige anseelse. Der skal iagttages varsomhed med meddelelser om, at politianmeldelse er indgivet mod en navngiven person. Meddelelser herom bør som regel ikke bringes, før anmeldelse har medført indgriben fra politiets eller anklagemyndighedens side. Dette gælder dog ikke meddelelser, som den anmeldte selv frem-

drager, eller hvis det anmeldte forhold i forvejen er kendt i videre kredse eller har væsentlig almen interesse, eller det efter de foreliggende omstændigheder må antages, at anmeldelsen er solidt underbygget, jf. punkt C.7.

I artiklen omtales [Indehaveren]s kundes overvejelser om at politianmelde klager. Der var på tidspunktet for produktionsselskabets mail i juni 2016 ikke indgivet politianmeldelse og heller ikke i januar 2017, hvor artiklen blev offentliggjort. Efter det oplyste er [Indehaveren] fortsat ikke anmeldt. På denne baggrund finder nævnet, at kundens hypotetiske overvejelser er af så begrænset almen interesse, at der ikke var grundlag for at omtale hendes overvejelser et halvt år efter, på et tidspunkt hvor der fortsat ikke var sket anmeldelse. Nævnet har også lagt vægt på, at kundens udtalelser giver indtryk af, at der var tale om flere henvendelser fra [Indehaveren] end en mail og et personligt fremmøde. Nævnet udtaler kritik af TV 2 på dette punkt.

Punkt B.8

[Indehaveren] har klaget over, at TV 2 har afvist at slette omtalen på mediets digitale platforme.

Generelt om punkt B.8

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at meddelelser, som er offentliggjort i digitale medier, ofte vil være tilgængelige længe efter, at de er publiceret. Efter anmodning til mediet kan tilgængeligheden af sådanne tidligere offentliggjorte, følsomme eller private oplysninger hindres, i det omfang det er muligt og skønnes rimeligt, jf. punkt B.8.

Medier kan *afindeksere*, dvs. ændre instruksen til søgemaskiner, så søgemaskiner ophører med at henvise til artiklen, *anonymisere*, dvs. ændre i artikelteksten så eksempelvis et personnavn anonymiseres, eller helt *afpublicere* en artikel, dvs. fjerne artiklen fra hjemmesiden.

Det er nævnets opfattelse, at anvendelse af B.8 i de vejledende regler og muligheden for at meddele et medie kritik for ikke at imødekomme en anmodning om afindeksring, anonymisering eller afpublicering som udgangspunkt kun bør anvendes, når der er tale om oplysninger, som er særligt belastende for den person, der er omtalt.

Den konkrete sag

[Indehaveren] har klaget over, at links til udsendelsen kommer frem, når man søger på hans firmanavn, [Firma 1], på søgemaskinen Google. Udsendelsen har haft personlige omkostninger, ligesom virksomheden har mistet ordrer og er kommet i solvensproblemer.

Udsendelsen og artiklen på tv2.dk var begge kritiske over for [Indehaveren] og hans virksomhed. I omtalen fremgår det blandt andet, at to synsmænd er kritiske over for [Firma 1] ApS' faglige arbejde. Herudover omtales det i artiklen, at kunden vil politianmelde [Indehaveren] ved fornyet henvendelse fra klager.

Som oplyst ovenfor er det Pressenævnets opfattelse, at optagelserne i udsendelsen er indsat i en sammenhæng, som klager ikke har givet tilladelse til. Oplysningerne angår ikke klagers private forhold, men navnlig hans erhvervsmæssige forhold. Oplysningerne om hans erhvervsmæssige forhold må anses for at være af en sådan følsom karakter, at de er belastende for hans faglige virke som tømrer.

På den anden side har de nævnte oplysninger forbindelse til hans virke som tømrer, og hans forhold har derfor en vis interesse for offentligheden, da klager efter det oplyste stadig arbejder som tømrer.

Efter en samlet vurdering finder nævnet, at der er tale om oplysninger af en sådan særligt belastende karakter, at det ville have været rimeligt at hindre tilgængeligheden. Pressenævnet udtaler derfor kritik af tv2.dk for ikke at imødekomme anmodningen om at afindeksere udsendelsen og artiklen på TV 2s digitale platforme.

Offentliggørelse af Pressenævnets kendelse

I medfør af medieansvarslovens § 49 pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende redaktør af TV 2 og tv2.dk at offentliggøre et resumé af nævnets kendelse.

- Tv-kanalen

For så vidt angår offentliggørelse af nævnets kendelse på tv-kanalen TV 2, skal offentliggørelse ske snarest på et tidspunkt tæt på samme tidspunkt som den kritiserede udsendelse og bringes i følgende udformning:

En speaker oplyser til et stillbillede af Pressenævnets logo:

”Pressenævnet har udtalt kritik af udsendelsen ”Danmark mod Østeuropa” i januar måned.”

Billedet skifter til stillbilleder eller levende billeder fra den kritiserede udsendelse, der hjælper seerne med at identificere, hvad det er for en udsendelse, der kritiseres, hvad der klages over, og hvori Pressenævnets kritik består, idet billederne dog ikke må indebære en krænkelse af klager. Herunder oplæses:

”Pressenævnet har udtalt kritik af TV 2 for at give et mindre tømrerfirma opfattelse af, at de medvirkede i en udsendelse om arbejdsmiljø og arbejdsglæde, mens udsendelsen i stedet var meget kritisk over for firmaets håndværk.

Indehaveren af tømrerfirmaet [Firma 1] har klaget til Pressenævnet. Han mener, at han gav tilladelsen på falske forudsætninger.

Han indvilligede i, at TV 2 måtte optage under virksomhedens arbejde.

I hans kontrakt med TV 2s produktionsselskab var det imidlertid oplyst, at udsendelsen ville fokusere på arbejdsglæde og, hvad der var vigtigst for folk, når de gik på arbejde.

Uden at [Firma 1] var orienteret om det, havde TV 2 fået et andet hold håndværkere til at opføre et tag hos samme kunde.

Udsendelsens fokus var herefter en sammenligning af udførelsen af det håndværksmæssige arbejde og prisen på arbejdet.

Pressenævnet er enig med indehaveren i, at han ikke kunne siges at have givet tilladelse til at bringe optagelser med den vinkel, som TV 2 valgte.

Indslaget slutter med oplæsning af ”Pressenævnet har derfor udtalt kritik af TV 2 for at bringe optagelserne.” til et billede af Pressenævnets logo, idet der samtidig vises en rulletekst med kritikken.

Herefter oplyser speakeren:

”Hele Pressenævnets kendelse kan ses på Pressenævnets hjemmeside:
www.pressenaevnet.dk”

Den sidste sætning understøttes af en grafik med Pressenævnets webadresse.

- Hjemmesiden

For så vidt angår offentliggørelse af nævnets kendelse skal ske snarest på de af mediets platforme, hvor den påklagede artikel har været bragt, herunder tv2.dk. Offentliggørelsen skal ske i følgende udformning med Pressenævnets logo som illustration:

”[rubrik]

Pressenævnet kritiserer TV 2

[underrubrik]

”Pressenævnet har udtalt kritik af udsendelsen ”Danmark mod Østeuropa” i januar måned og en efterfølgende omtale heraf.”

[brødtekst]

”Pressenævnet har udtalt kritik af TV 2 for at give et mindre tømrerfirma opfattelse af, at de medvirkede i en udsendelse om arbejdsmiljø og arbejdsglæde, mens udsendelsen i stedet var meget kritisk over for firmaets håndværk.

Indehaveren af tømrerfirmaet [Firma 1] har klaget til Pressenævnet. Han mener, at han gav tilladelsen på falske forudsætninger.

Han indvilligede i, at TV 2 måtte optage under virksomhedens arbejde.

I hans kontrakt med TV 2s produktionsselskab var det imidlertid oplyst, at udsendelsen ville fokusere på arbejdsglæde og, hvad der var vigtigst for folk, når de gik på arbejde.

Uden at [Firma 1] var orienteret om det, havde TV 2 fået et andet hold håndværkere til at opføre et tag hos samme kunde.

Udsendelsens fokus var herefter en sammenligning af udførelsen af det håndværksmæssige arbejde og prisen på arbejdet.

Pressenævnet er enig med indehaveren i, at han ikke kunne siges at have givet tilladelse til at bringe optagelser med den vinkel, som TV 2 valgte.

Pressenævnet har derfor udtalt kritik af TV 2 for at bringe optagelserne.

Herudover omtalte TV 2, at kunden overvejede at indgive politianmeldelse af indehaveren af tømrerfirmaet.

Indehaveren af tømrerfirmaet havde henvendt sig til kunden en gang på mail og en gang personligt.

Da udsendelsen blev offentliggjort et halvt år senere, i januar 2017, havde kunden fortsat ikke politianmeldt indehaveren.

Pressenævnet udtaler kritik af TV 2 for at bringe kundens overvejelser, der er krænkende for indehaveren og uden almen interesse.

Hele Pressenævnets kendelse kan ses på Pressenævnets hjemmeside:
www.pressenaevnet.dk”

Offentliggørelse skal ske som en selvstændig artikel, der prioriteres, f.eks. med placering på en forside i mindst et døgn efter kritikens offentliggørelse.

Endvidere skal denne artikel være offentligt tilgængelig som en selvstændig artikel i overensstemmelse med prioriteringen af den påklagede artikel, og i en periode svarende til den periode, hvor den påklagede artikel har været tilgængelig.

Endelig skal der oprettes et link med teksten ”Pressenævnet har udtalt kritik af artiklen” til nævnets kendelse ved starten af brødteksten i den påklagede artikel, hvis den fortsat er tilgængelig på hjemmesiden og ikke er ændret på de punkter, hvor nævnet har udtalt kritik. Skrifttype og layout bør svare til den opsætning, der i øvrigt anvendes af mediet.